

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiae S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Svpplementvm Tertiæ Partis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De absolute ab excommunicatione. Quæstio 24.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38817

taliter peccet, & multis excommunicantes laqueum damnationis injecerent; quod in eos retorqueretur: idè alijs probabilius videtur, quod non semper peccet mortaliter, sed solum quando in crimine illi participat, vel in diuinis, vel in contemptu Ecclesie.

Ad primum ergo dicendum, quod Decretalis * illa loquitur de participatione in diuinis. Vel dicendum, quod similis ratio est de peccato mortali & de veniali, quantum ad hoc, quod sicut peccatum mortale non potest bene fieri, ita nec veniale: & idè sicut homo debet prius sustinere mortem, quàm peccet mortaliter; ita etiam quàm peccet venialiter, illo modo debet, quo debet veniale vitare.

* Ioris cõ
natis in
arg. 4. c.
lib. 5. dec.
tit. 39. c.
30.

Ad secundum dicendum, quod præceptum Ecclesie directe respicit spiritualia, & ex consequenti, legitimos actus: & idè qui communicat ei in diuinis, facit contra præceptum, & mortaliter peccat. Qui autem participat ei in alijs, facit præter præceptum, & peccat venialiter.

Ad tertium dicendum, quod aliquis etiam sine aliqua culpa quandoque ab Eucharistia arcetur: sicut patet in suspensis, vel interdictis; quia tales pœnæ quandoque alicui pro culpa alterius, quæ in eis puniuntur, inferuntur.

Ad quartum dicendum, quod quamuis participare excommunicato, sit peccatum veniale; tamen participare ei pertinaciter, est peccatum mortale: & propter hoc potest aliquis excommunicari secundum iura *.

QVÆST. XXIV.

De absolute ab excommunicatione, in tres articulos diuisa.

Deinde considerandum est de absolute ab excommunicatione.

¶ Circa quod tria quærentur.

¶ Primo, vtrum quilibet sacerdos possit subditum suum ab excommunicatione absoluere?

o 3 ¶ Se-

¶ Secundo, utrum aliquis possit inuitus ab excommunicatione absolui?

¶ Tertio utrum aliquis possit absolui ab vna excommunicatione, & non ab alia?

ARTIC. I.

Utrum quilibet sacerdos possit subditum suum ab excommunicatione absolueret?

94
Tho in 4
2. 18. q. 2.
ar. 5. q. 2.
et seq.

AD primum sic proceditur. Videtur, quod quilibet sacerdos possit subditum suum ab excommunicatione absolueret. Maius enim est vinculum peccati, quam excommunicationis. Sed quilibet sacerdos potest subditum suum a peccato absolueret. Ergo multo fortius ab excommunicatione.

¶ 2 Præterea, Remota causa, remouetur effectus. Sed excommunicationis causa est peccatum mortale. Ergo cum possit quilibet sacerdos a peccato illo mortali absolueret, poterit ab excommunicatione similiter.

SED contra, Eiusdem potestatis est excommunicare, & excommunicatum absolueret. Sed sacerdotes inferiores non possunt suos subditos excommunicare. Ergo nec absolueret.

vide lib. 5. Decr. E. Greg. tit. 19.

RESPONDEO dicendum, quod a minori excommunicatione quilibet potest absolueret, qui potest a peccato participationis absolueret. Si autem sit maior, aut est lata a iudice, & sic ille qui tulit vel eius superior potest absolueret: vel est lata a iure, & tunc Episcopus, vel etiam sacerdos, potest absolueret, exceptis sex casibus, quos sibi iuris conditor, scilicet papa reseruauit. Primus est quando aliquis iniicit manus in clericum, vel in religiosum. * Secundus est de illo, qui frangit Ecclesiam, & est denunciatus. † Tertius est, de illo qui incendit Ecclesiam, & denunciatus est. Quartus est, de illo, qui in diuinis secretis communicat excommunicatis nominaliter a Papa. Quintus, de illo, qui falsificat litteras Apostolicæ Sedis. Sextus, de illo, qui excommunicatis in crimine communicat. Non enim debet absolui nisi ab eo qui

† *ibid. c. 29.*

* *ibid. c. 5.*

† *ibid. c. 19. 23. q. 8. c. 31 et 32. et Decret. loco citato, c. 22.*

qui excommunicavit, etiam si non sit eius subditus: nisi propter difficultatem accedendi ad ipsum, absolueretur ab Episcopo, vel à sacerdote proprio, præstita iuratoria cautione, quòd parebit mandato illius iudicis, qui sententiam tulit. A primo autem casu octo excipiuntur. Primus est, in articulo mortis, in quo à qualibet excommunicatione potest quis à quolibet sacerdote absolui. Secundus, si sit ostentus alicuius potentis, & non ex odio, vel proposito percussit. Tertius, si percussus sit mulier. Quartus, si sit servus, & dominus læderetur de eius absentia, qui non est in culpa. Quintus, si regularis regularem percussit, & non sit enormis excessus. Sextus, si sit pauper. Septimus, si sit impubes, vel senex, vel valetudinarius. Octavus, si habeat inimicitias capitales. Sunt etiam alij septem casus, in quibus percussus clericum, excommunicationem non incurrit. Primo, si causa disciplinæ, ut magister vel prælatus, percusserit. Secundo, si iocosa levitate. Tertio, si inuenerit eum turpiter agentem cum vxore, vel matre, vel sorore, vel filia. Quarto, si statim vim vi repellat. Quinto, si ignoret eum esse clericum. Sexto, si inueniat eum in apostasia, post trinam admonitionem. Septimo, si transferat se clericus ad actum penitus contrarium, ut si fiat miles, vel ad bigamiam transeat.

Ad primum ergo dicendum, quòd quamuis vinculum peccati sit maius simpliciter, quàm excommunicationis, tamen quoad aliquid, vinculum excommunicationis est maius; in quantum non solum obligat quoad Deum, sed etiam in facie Ecclesiæ. Et ideo in absoluendo ab excommunicatione requiritur iurisdicchio in exteriori foro, non autem in absolute à peccato: nec exigitur cautio iuramenti, sicut exigitur in absolute ab excommunicatione. Per iuramentum enim, controuersia quæ sunt inter homines, terminantur, secundum † Apostolum, Ad secundum dicendum, quòd cum excommunicatus

non sit participes sacramentorum Ecclesie, sacerdos non potest absoluere excommunicatum à culpa, nisi sit prius absolutus ab excommunicatione.

ARTIC. III.

95

Vtrum aliquis possit absolui inuito?

AD secundum sic proceditur. Videtur, quòd nō potest absolui inuito. Spiritualia enim nō conferuntur alicui inuito. Sed absolutio ab excommunicatione est beneficium spirituale. Ergo non potest praestari inuito.

¶ 2 Præterea, Excommunicationis causa est contumacia. Sed quando aliquis non vult absolui, excommunicationem contemnens, tunc est maxime contumax. Ergo non potest absolui.

SED contra, Excommunicatio contra voluntatem alicui potest inferri. Sed quæ contra voluntatem committuntur, etiam contra voluntatem amoveri possunt: sicut patet de bonis fortunæ. Ergo excommunicatio potest tolli ab aliquo inuito.

RESPONDEO dicendum, quòd malum culpæ et pœnæ in hoc differunt, quòd culpæ principium est in nobis, quia omne peccatum voluntarium est; pœna autem principium quandoque extra nos est; nō enim requiritur ad pœnā quòd sit voluntaria; immò magis est de ratione pœnæ, quòd sit contra voluntatem. Et ideo sicut peccata nō committuntur nisi in voluntate, ita nō remittuntur alicui inuito: sed excommunicatio sicut in aliquem inuitum ferri potest, ita etiam inuito ab ea absolui poterit.

Ad primum ergo dicendum, quòd propositio habet veritatem de illis bonis spiritualibus, quæ in voluntate nostra consistunt, sicut sunt virtutes, quæ nō possunt à nolentibus perdi: scientia enim quamvis sit spirituale bonum, tamen potest à nolente per infirmitatem amitti. Et ideo ratio non est ad propositum.

Ad secundum dicendum, quòd etiam manente contumacia, potest aliquis discrete excommunicari.

Aug. de vera Relig. c. 14.

iuste latam remittere, si videat saluti illius expedire, in cuius medicinam excommunicatio lata est.

ARTIC. III.

Virum aliquis possit absolui ab vna excommunicatione, nisi absoluat ab omnibus?

96

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod aliquis non possit absolui ab vna excommunicatione, nisi absoluat ab omnibus. Effectus enim debet proportionari suæ causæ. Sed causa excommunicationis est peccatum. Cum ergo aliquis non possit absolui ab vno peccato, nisi absoluat ab omnibus, nec in excommunicatione hoc esse poterit.

¶ 2 Præterea, Excommunicationis absolutio in Ecclesia fit. Sed ille qui vna excommunicatione est irretitus, extra Ecclesiam est. Ergo quamdiu vna manet, ab alia absolui non potest.

SED contra, Excommunicatio quædam pœna est. Sed ab vna pœna aliquis liberatur alia remanente. Ergo ab vna excommunicatione alia remanente quis absolui potest.

RESPONDEO dicendum, quod excommunicationes non habent connexionem in aliquo: & ideo possibile est quod aliquis ab vna absoluat, & in altera remaneat. Sed circa hoc sciendum est, quod aliquis quandoque est excommunicatus pluribus excommunicationibus ab vno iudice: & tunc quando absoluitur ab vna, intelligitur ab omnibus absolui, nisi contrarium exprimat, vel nisi cum quis absolutionem impetrat de vno tantum casu excommunicationis, cum tamen pluribus excommunicatus sit. Quandoque autem est excommunicatus pluribus excommunicationibus à diuersis iudicibus: & tunc absolutus ab vna excommunicatione non propter hoc est absolutus ab altera, nisi omnes alij ad petitionem eius, absolutionem eius confirmauerint, vel nisi omnes demandent vni absolutionem.

Ad primum ergo dicendum, quod omnia peccata habent connexionem in auersione voluntatis à Deo, cum

cum qua non potest esse peccatorum remissio: & ideo vnum peccatum sine altero remitti non potest. Sed excommunicationes non habent aliquam talem connexionem, nec iterum absolutio ab excommunicatione impeditur, propter voluntatis contrarietatem, ut dictum est *. Et ideo ratio non sequitur.

* hoc eodem art. et ar. p^{re}ced. sed.

Ad secundum dicendum, quod sicut pluribus de causis erat aliquis extra Ecclesiam: ita possibile est quod ista separatio remoueat quantum ad vnam causam, & maneat quantum ad alteram.

QVÆST. XXV.

De indulgentia secundum se, in tres articulos diuisa.

de materia, cap. quod autem, et c. nostro, de poenit. & remiss.

Consequenter considerandum est de indulgentia. Et primo de ea secundum se. Secundo, de facientibus indulgentiam. Tertio, de recipientibus eam.

¶ Circa primum queruntur tria.

- ¶ Primo, vtrum per indulgentiam possit aliquid remitti de poena satisfactoria?
- ¶ Secundo, vtrum indulgentiæ tantum valeant quantum pronuntiantur?
- ¶ Tertio, vtrum pro temporali subsidio sit indulgentia facienda?

ARTIC. I.

Vtrum per indulgentiam possit aliquid remitti de poena satisfactoria?

97
Tho. 4 d. 20. q. 1. ar. 3. q. 1. c. seq. * gloss. or. ibid.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod per indulgentiam non possit aliquid remitti de poena satisfactoria. Quia super illud 2. Timoth. 2. Neque seipsum non potest, dicit gloss. * quod faceret, si illa sua non impletet. Sed ipse dixit Deut. 25. Secundum mensuram delicti erit & plagarum modus. Ergo non potest aliquid remitti de poena satisfactionis, quæ data secundum quantitatem culpæ.

¶ 2 Præterea, Inferior non potest absolute ab eo, ad quod superior obligauit. Sed Deus in absoluto a culpa, obligat ad poenam temporalem, ut dicit Hugo